

Cornelis de Bruijn temidden van de gymnastiekvereniging "Willen is Kunnen" in de jaren dertig (Hij zit direct achter de man vooraan, die recht in de lens kijkt.)

Foto: Museum GGz Centraal locatie Zon & Schild (met dank aan Hans den Boer).

Cor de Bruijn (1909-1997)

Cornelis de Bruijn werd geboren op 26 oktober 1909 te Moordrecht in een Nederlands-Hervormd milieu. Hij volgde de B-opleiding in Zon en Schild vanaf 1 oktober 1931 en behaalde zijn diploma in juli 1935.

Het verplegend personeel werkte indertijd nog standaard fulltime, tien uur per dag, gedurende zes dagen per week. In theorie was de werkweek op 1 januari 1929 ingekort naar 55 uur. Maar in werkelijkheid duurde een nachtdienst nog steeds zeven maal tien uur, en dus in totaal 70 uur gedurende één of zelfs twee weken achtereen. Bovendien hadden verplegers en verpleegsters die overdag werkten vaak 'gebroken diensten'. In dat geval begonnen zij 's ochtends vroeg om 6.00, 7.00 of 7.30 uur, werkten een paar uur achtereen, kregen aansluitend een paar uur pauze en moesten vervolgens ofwel 's middags, ofwel 's avonds opnieuw aantreden. Op dagen dat zij zo'n gebroken dienst draaiden, hadden zij nauwelijks de kans om iets anders te doen dan zich met werk bezighouden, omdat zij zelf ook in de instelling woonden. Nog moeilijker was, om mentaal afstand te nemen van het werk.

Daarnaast waren al vanaf medio jaren twintig strenge bezuinigingsmaatregelen genomen. Het salaris van leerlingen liep tussen 1925 en 1936 met ruim 28 procent terug. Tengevolge van nieuwe bezuinigingen in 1933 en 1934 daalde ook het salaris van gediplomeerden. Een bezuinigingscommissie onder leiding van secretaris-generaal K.J. Frederiks van het Departement van Binnenlandsche Zaken verordonneerde bijvoorbeeld dat alle krankzinnigengestichten een voorbeeld moesten nemen aan de kostprijs die het Rijks Krankzinnigen Gesticht te Eindhoven rekende voor een verpleegdag: Fl. 1,37. In dit gesticht kregen jong gediplomeerden dan ook niet langer het loon van een gediplomeerde, maar was de speciale rang van 'gediplomeerd leerling' voor hen gecreëerd.

Iets dergelijks overkwam ook Cornelis de Bruijn na zijn diplomering in juli 1935: hij kreeg vijftig gulden minder betaald dan waar hij als gediplomeerde feitelijk recht op had. Hij zag daar aanleiding in om toe te treden tot een vakbond; de geneesheer-directeur van Zon & Schild verbood hem dat. Op zich had De Bruijn het redelijk naar zijn zin op Zon & Schild; in het kader van de ingevoerde actievere

therapie was hij een actief lid van de Gymnastiekclub 'Willen is kunnen', waarin patiënten en personeel tijdens het sporten altijd precies dezelfde kostuums droegen, zodat de patiënten voor buitenstaanders niet herkenbaar zouden zijn als psychiatrische patiënten. Tijdens zijn talrijke tochten met de wandelclub van 'Willen is Kunnen' had De Bruijn geconstateerd dat deze gelijkheid tussen personeel en patiënten een gunstig effect had op het zelfbeeld en het rehabilitatieproces van de patiënten. Daar was hij trots op.

Dat hij, toch een verpleger met een grote inzet voor de goede zaak, geen lid mocht worden van een vakbond verknalde voor hem het plezier in dit werk. Daarom ging hij elders solliciteren. In maart 1936 werd hij aangenomen in het Gemeenteziekenhuis aan de Zuidwal te Den Haag, om daar als een van de weinige mannen de A-opleiding te volgen. Na afronding daarvan werd hij per april 1940 aangesteld als 'eerste verpleger' bij de Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst te Den Haag, een functie die hij tot 1946 zou bekleden.

Vanuit deze functie als eerste verpleger binnen de GG&GD werd hij in februari 1945 betrokken bij de oprichting van de *Bond van Protestants Christelijke Verplegenden*. In september 1945 overlegde hij namens deze *Bond* zelfs met minister Willem Drees. In 1946 werd De Bruijn formeel 'vrijgestelde' voor de *Bond* en was nadien zijn gehele leven actief bij de zogenaamde 'groep Volksgezondheid' van de *Algemene Nederlandsche Christelijke Ambtenaren Bond*, vanaf oktober 1946 *Nederlandse Christelijke Bond voor Overheidspersoneel* genoemd.

Deze 'Groep Volksgezondheid' werd tijdens zijn werkzame leven bijna vijf keer zo groot: van 2.560 leden op 1 september 1946 naar 11.538 leden bij zijn pensioen eind oktober 1974. Bijna 9.000 van die leden waren in dienst bij particuliere instellingen, zoals bijvoorbeeld Zon & Schild. In 1948 was De Bruijn betrokken bij de oprichting van het *Pensioenfonds Volksgezondheid en Maatschappelijk Werk*, in juni 1969 bij de oprichting van het *Pensioenfonds voor de Gezondheid, Geestelijke en Maatschappelijke Belangen* (PGGM), in 1974 bij de oprichting van het *Centraal Orgaan Ziekenhuistarieven*.

De Bruijn overleed op 25 september 1997 te Almelo.

Bronnen:

Anonymus (1974). Afscheid van Cor de Bruijn. *Volksgezondheid, Blad van de Groep Volksgezondheid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel* 26, 369-371.

Bruijn, C. de (1941). 'Willen is kunnen'. De sport als hulpmiddel voor de genezing van zenuw - en geesteszieken. Te vinden in: Noord-Hollands Archief: Archief Examen Commissie Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie en Neurologie, inventarisnummer 6, hierin opstelnummer 57.

Bruijn, C. de (1945). *Het tekort aan verplegenden, gezien in het licht van hun sociale positie*. Den Haag: Algemene Nederlands Christelijke Ambtenaren Bond. (brochure).

Bruijn, C. de (1972). Rechtsbescherming en rechtszekerheid voor (leerling-) verpleegkundigen en (leerling-) ziekenverzorgenden. *Volksgezondheid, Blad voor de groep Volksgezondheid van de Nederlandse Christelijke Bond voor Overheidspersoneel*, 24(3),107-110.

Centraal Bureau voor Genealogie, Persoonskaart C. de Bruijn.

Jong, B.L. de (1974a). Stormen gaan over de hoofden heen..... *Volksgezondheid, Blad van de groep Volksgezondheid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel* 26, 191-193.

Jong, B.L. de (1974b). Gevolgen herstructurering niet afwentelen op personeel. *Volksgezondheid, Blad van de groep Volksgezondheid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel* 26, 194-195.

Jong, B.L. de (1974c). Plant van barmhartigheid laten groeien in de grond van sociale gerechtigheid. *Volksgezondheid, Blad van de groep Volksgezondheid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel* 26, 365-368.